

การศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรม ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

The Study of Potential of Cultural Heritage Tourist Attraction in Phra Nakhon Si Ayutthaya

ธนรัตน์ รัตนพงษ์ระ * เสรี วงษ์มณฑา ชุษณะ เตชคณา และ ณัฐพล ประดิษฐผลเลิศ

Thanarat Ratanapongtra *, Seri Wongmonta, Jusana Techakana and Nattapol Praditphonlert

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อตรวจสอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 22 คน ได้แก่ กลุ่มผู้แทนภาครัฐ กลุ่มผู้แทนภาคเอกชน และกลุ่มผู้แทนชุมชน ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง 2) เพื่อสำรวจความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้แบบสำรวจความคิดเห็นกับกลุ่มผู้แทนภาคเอกชน และกลุ่มผู้แทนชุมชน และนักท่องเที่ยว เลือกแบบเจาะจง รวม 400 คน

ผลการวิจัยพบว่า มีศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 1) ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.70) ได้แก่ ประเภทมรดกวัฒนธรรม มีพื้นที่ประวัติศาสตร์โดดเด่น 2 อำเภอ จาก 16 อำเภอ ประเภทมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม มีศิลปะการแสดง เทศกาล ประเพณี ความรู้ วิถีชีวิตและแนวปฏิบัติในที่มีแบบแผนมาจากสมัยกรุงศรีอยุธยาที่สามารถพัฒนาและฟื้นฟูขึ้นมาใหม่ 2) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและความสะดวกด้านการคมนาคม มีภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.70) สามารถเดินทางได้ 4 ช่องทาง ได้แก่ การเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว การเดินทางโดยสารโดยสารสาธารณะ การเดินทางโดยรถไฟ และการเดินทางภายในจังหวัดโดยรถประจำทาง และรถรับจ้าง แต่ควรส่งเสริมการให้บริการรถประจำทางสำหรับนักท่องเที่ยว 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว มีภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.70) ได้แก่ ที่พักสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ 10,000 คนต่อคืน และยังมี ร้านอาหาร ศูนย์การค้า ศูนย์ให้บริการนักท่องเที่ยวและการให้บริการ

สาขาการจัดการการท่องเที่ยว วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330

Program in Tourism Management, College of Management, University of Phayao, Patumwan, Bangkok 10330, Thailand.

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Corresponding author, e-mail): zztalentz@live.com

ห้องน้ำสาธารณะ ครอบคลุมทุกพื้นที่ 4) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว มีภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.10$, S.D. = 0.66) ได้แก่ กิจกรรมชมโบราณสถาน กิจกรรมท่องเที่ยวทางน้ำ กิจกรรมขี่จักรยานตามเส้นทางประวัติศาสตร์ กิจกรรมนั่งสามล้อเครื่องชมโบราณสถาน และกิจกรรมนั่งช้าง โดยยังพบว่าควรพัฒนาเส้นทางจักรยานและฟื้นฟูกิจกรรมนั่งรถม้าและนั่งสามล้อปั่น 5) ด้านสาธารณูปโภคพื้นฐานเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว มีภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.91$, S.D. = 0.78) ได้แก่ ด้านการไฟฟ้า ด้านการใช้น้ำ ด้านสาธารณสุข และด้านความปลอดภัย เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว ด้านธนาคารและการเงิน มีจุดให้บริการแลกเงินตราต่างประเทศไม่ทั่วถึง ด้านการโทรคมนาคมและการประชาสัมพันธ์ประสบปัญหาป้ายมีเพียงภาษาไทย 6) ด้านโปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป มีภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.97$, S.D.= 0.72) ได้แก่ การจำหน่ายโปรแกรมการท่องเที่ยวการให้บริการโดยรถท่องเที่ยวโดย ชมรม. และการให้บริการโปรแกรมท่องเที่ยวมารดกลับเรือ สามารถให้บริการนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติได้ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน สามารถนำศักยภาพดังกล่าวนี้ มากำหนดแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในส่วนที่รับผิดชอบ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและสร้างการบูรณาการทุกภาคส่วนให้เกิดความยั่งยืน

คำสำคัญ: ศักยภาพ, การท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรม, อยูทธยา

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to examine the cultural heritage tourist attractions in Phra Nakhon Sri Ayutthaya Province through an in-depth interview with 22 purposively-selected stakeholders comprising a group of representatives from governmental sectors, a group of representatives from private sectors and community representatives in Phra Nakhon Sri Ayutthaya Province, using a quasi-structured interview method, and 2) to conduct an opinion survey from 400 purposively-selected informants consisting of representatives from a private sector, community representatives and tourists.

The findings showed that the cultural heritage tourism in Phra Nakhon Sri Ayutthaya Province was 1) attraction at cultural heritage tourist sites has a high level of potential ($\bar{X}=3.77$, S.D. = 0.70). There were district historical sites of cultural heritage in two districts out of sixteen, namely performing arts, festivals, traditions, knowledge, way of living and restorable practices from Ayutthaya period. 2) In terms of accessibility to tourist attractions, it has a high level of potential on the whole ($\bar{X}=3.80$, S.D. = 0.70). Tourists could travel to the tourist attractions through 4 transport channels, namely a personal car, a public bus, a train and a hired car; however, there should be a public bus for tourists provided. 3) With regard to amenities, the potential of the tourist attractions was overall found

to be at a high level ($\bar{X}$ = 3.85, S.D. = 0.70), that is, accommodations could accommodate 10,000 people per night; moreover, there were enough restaurants, shopping centers, tourist information centers and public restrooms for the tourists. 4) Concerning interesting tourism activities, the potential of the tourist attractions was found to be at a high level ($\bar{X}$ = 4.10, S.D. = 0.66), namely the sightseeing of historical sites, water tourism activities, bicycle-riding through historical routes, tricycle-riding to sightsee the historical sites and elephant riding. Furthermore, it was found that the routes for bicycle riding should be developed, and horse-carriage and spin-tricycle ridings should be restored. 5) In terms of ancillary service, the potential was overall found to be at high level ($\bar{X}$ = 3.91, S.D. = 0.78), that is, electricity, water, public health and security, were sufficient for tourists' need. As for banks and finance servicing, there were insufficient monetary exchange service points. Moreover, as for telecommunications and public relations, only Thai was found on the board. 6) With regard to available tour package, the potential was found to be at a high level on the whole ($\bar{X}$ = 3.97, S.D. = 0.72), that is, tour package sold by tourist coach operated by Bangkok Mass Transit Authority, and tour package in which tourists could travel to tourist destinations by car but back by boat, were provided for both Thais and foreigners.

Governmental sectors, private sectors and communities can apply the aforementioned potential to determine tourism development plan in order to increase competitiveness and to create a sustainable integration of all sectors.

Key words: potential, cultural heritage tourism, ayutthaya

บทนำ

การท่องเที่ยว เป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยการสร้างรายได้ด้านการท่องเที่ยว ก่อให้เกิดการลงทุนในธุรกิจการท่องเที่ยวและการบริการ จนสามารถสร้างอาชีพให้กับประชากรของประเทศและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากร องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization: WTO) ได้สำรวจอาชีพของประชากรในแต่ละประเทศทั่วโลก พบว่า ประชากรวัยแรงงานทั่วโลก ทำงานที่เกี่ยวข้อง

กับการท่องเที่ยวถึงร้อยละ 7.8 และอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวยังสร้างความเติบโตทางด้านเศรษฐกิจภายในประเทศโดยเฉลี่ยร้อยละ 10.2 (Walker, 2010) องค์การการท่องเที่ยวโลก (WTO) ยังคาดการณ์ว่า ในปี 2563 จะมีนักท่องเที่ยวเดินทางระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็น 1.56 พันล้านคน หากจำแนกตามภูมิภาค จะพบว่ายุโรปเป็นภูมิภาคที่มีนักท่องเที่ยวมากที่สุด จำนวน 717 ล้านคน รองลงมาเป็นเอเชีย ตะวันออกและแปซิฟิก จำนวน 397 ล้านคน อเมริกา จำนวน 282 ล้านคน แอฟริกา จำนวน 77 ล้านคน ตะวันออกกลาง จำนวน 69 ล้านคน และ

เอเชียใต้ จำนวน 19 ล้านคน ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังระบุว่า ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกมีความสำคัญด้านการท่องเที่ยวเป็นอันดับ 2 ของโลกรองจากยุโรป สมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (พาค้า) เปิดเผยข้อมูลล่าสุดเรื่องประเทศที่มีรายได้ด้านการท่องเที่ยวสูงที่สุด 10 อันดับ ในปี 2556 ซึ่งประเทศไทยติดอยู่ที่อันดับ 5 ด้วยรายได้ 26,680 ล้านดอลลาร์ หรือประมาณ 8.31 แสนล้านบาท รองจากสหรัฐอเมริกา มีรายได้อยู่ที่ 1.58 แสนล้านดอลลาร์ จีน มีรายได้ราว 59,300 ล้านดอลลาร์ มาเก๊า มีรายได้เป็นอันดับสาม ที่ 54,820 ล้านดอลลาร์ และออสเตรเลีย มีรายได้ประมาณ 28,160 ล้านดอลลาร์ (ผู้จัดการออนไลน์, 2556)

สาเหตุที่ประเทศไทยเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว นั้น เนื่องจากการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทยได้รับความสนใจจากรัฐบาลมากขึ้นตามลำดับ และได้มีการบรรจุแนวทางการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเป็นครั้งแรกไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 – 2524) เรื่อยมา จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ได้กำหนดให้มีการฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554) อีกทั้งประเทศไทยมีภูมิศาสตร์อยู่ในเขตร้อนชื้น ตั้งอยู่แถบคาบสมุทรในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พื้นที่ของประเทศมีลักษณะทางกายภาพที่แตกต่างกัน ประกอบด้วย เทือกเขาที่ราบลูกฟูก ที่ราบเชิงเขา ที่ราบลุ่มแม่น้ำและพื้นที่คาบสมุทร จึงส่งผลให้พื้นที่ของประเทศมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย ทั้งนี้ประเทศไทยได้ส่งเสริมอารยธรรมที่ได้รับการสืบทอดก่อนมาเป็นระยะเวลาอย่างยาวนาน โดยมีการขุด

ค้นพบหลักฐานทางโบราณคดีที่มีความเก่าแก่ในยุคหินเก่าซึ่งเป็นยุคแรกของมนุษย์อาศัยอยู่เมื่อ 5 แสนปีมาแล้ว ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี

นอกจากนี้พื้นที่ของประเทศไทยในปัจจุบันยังคงเป็นที่ตั้งของรัฐโบราณจำนวนมาก โดยเฉพาะจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นอดีตราชธานีและศูนย์กลางการเมืองการปกครองของไทย เมื่อครั้งยังมีความเจริญรุ่งเรืองมั่งคั่ง เหล่าบรรดาพ่อค้าวานิชต่างชาติทั้งทางด้านซีกโลกตะวันออกและซีกโลกตะวันตกต่างก็เดินทางมาเจริญสัมพันธไมตรี และค้าขายกับกรุงศรีอยุธยาเป็นอย่างมาก จนทำให้อาณาจักรอยุธยามีความยิ่งใหญ่ในแถบดินแดนพื้นที่สุวรรณภูมิ ดังมีหลักฐานอยู่ในกฎหมายเข็รบาลที่กล่าวถึงชนกลุ่มต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในพระนครศรีอยุธยาว่า มี “พริยหมู่แขกขอมลาวพม่าเมงมอญมสุมแสลงจีนจามชวานานาประเทศทั้งปวง.....” (กรมศิลปากร, 2521) และด้วยความเป็นราชธานีที่ยาวนานถึง 417 ปี ก่อให้เกิดการสังสมอารยธรรมที่มีการผสมผสานของความเป็นประวัติศาสตร์ศิลปะ และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในอดีต ที่ส่งอิทธิพลจวบจนถึงปัจจุบัน แม้ว่ากรุงศรีอยุธยาจะถูกทำลายลงจากสงคราม ใน พ.ศ. 2310 แต่โบราณสถาน ศิลปวัตถุ และรูปแบบ การดำเนินวิถีชีวิต ยังคงเป็นมรดกตกทอดมาให้อนุชนได้ศึกษา เรียนรู้และชื่นชมความเจริญรุ่งเรืองในอดีต ส่งผลให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยากลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรม ที่มีปริมาณนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวอยู่ในอันดับที่ 7 ของประเทศ โดยมีนักท่องเที่ยวที่พักค้างแรมในพื้นที่รวม 1,548,608 คน แบ่งเป็นนักท่องเที่ยวภายในประเทศ 1,205,428 คน และนักท่องเที่ยวต่างชาติ 343,180 คน (กรมการท่องเที่ยว,

2559) ถึงแม้ว่าการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง เมื่อย้อนกลับมาพิจารณาการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นนำเสนอโบราณสถานที่มีอยู่เดิมและมีการส่งเสริมฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรมบางประเภท แต่พบว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวที่นำเสนอ นั้น ยังสามารถที่จะพัฒนาเพิ่มเติมจากเดิมได้ให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าจังหวัดพระนครศรีอยุธยาถูกยกย่องว่าเป็นมรดกโลก หรือที่ UNESCO เรียกว่า “มรดกวัฒนธรรม”

แม้ว่าการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังคงพบปัญหาทางการท่องเที่ยวหลายด้าน อีกทั้งการแข่งขันทางการท่องเที่ยวจากประเทศอื่นๆ ที่สูงขึ้น ส่งผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาต้องการการวางนโยบายส่งเสริมฟื้นฟูและสนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถแข่งขันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการวางแผนกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ที่ทุกหน่วยงานในจังหวัดให้ความสำคัญร่วมกัน เพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวไปในทิศทางเดียวและมีเป้าหมายที่ชัดเจน ซึ่งการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรมก่อนที่จะมีวางแผนกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ได้นั้น จะต้องมีการศึกษาศึกษาสภาพแหล่งท่องเที่ยวเป็นขั้นตอนแรกเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน โดยการศึกษาสภาพแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจะต้องมีการสอบถามความคิดเห็นจากภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนและนักท่องเที่ยว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งให้ผู้วิจัยต้องดำเนินการศึกษาศึกษา

แหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมแบบบูรณาการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อตรวจสอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อสำรวจความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อให้เกิดคำตอบเชิงประจักษ์ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีวิจัยในรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การตรวจสอบศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ใช้หลักการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว 6As ในการจัดการการท่องเที่ยวที่ดี ของ Buhalis (2000) ประกอบด้วย 1) สิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรม 2) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและความสะดวกด้านการคมนาคม 3) สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว 4) กิจกรรมการท่องเที่ยว 5) สาธารณูปโภคพื้นฐานเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว 6) โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ศรีอยุธยา ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยใช้ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวนทั้งหมด 22 คน เพื่อให้ครอบคลุมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้แทนภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 14 คน ได้แก่ 1.1) รองอธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม 1.2) หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมเครือข่ายท้องถิ่นและชุมชน กรมส่งเสริมวัฒนธรรม 1.3) ผู้อำนวยการกองพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว 1.4) ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภูมิภาคภาคกลาง 1.5) ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 1.6) ผู้อำนวยการสำนักศิลปากรที่ 3 พระนครศรีอยุธยา 1.7) ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 1.8) นักวิชาการวัฒนธรรม อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา 1.9) หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมการพัฒนาชุมชน สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 1.10) ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานพระนครศรีอยุธยา 1.11) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยารับผิดชอบศูนย์ท่องเที่ยว อบจ.พระนครศรีอยุธยา 1.12) ผู้อำนวยการสถาบันอยุธยาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา 1.13) หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ และ 1.14) อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาดท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้แทนภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 4 คน ได้แก่ 2.1) ผู้ประกอบการบริษัทจัดนำเที่ยว

2.2) ผู้บริหารตลาดน้ำอโยธยา 2.3) ผู้บริหารโรงแรม และ 2.4) ผู้สื่อข่าวเดลินิวส์และบรรณาธิการข่าวท้องถิ่น กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้แทนชุมชน ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 4 คน ได้แก่ 3.1) ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้มีความรู้และเชี่ยวชาญประวัติศาสตร์ท้องถิ่น 3.2) ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา 3.3) ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แทนชุมชนในการดำเนินนโยบายภาครัฐและ 3.4) ผู้ริเริ่มกลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เกาะเกิด อำเภอบางปะอิน

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structural) ใช้สัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 22 คน ระหว่างเดือนสิงหาคม 2559 – เดือนกันยายน 2559 และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ที่ได้จากการสัมภาษณ์จัดเป็นหมวดหมู่ในแต่ละด้าน

ขั้นตอนที่ 2 สืบค้นความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เป็นการสืบค้นความคิดเห็นต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาในขั้นตอนที่ 1 มาจัดทำเป็นแบบสำรวจความคิดเห็น เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย ภาคเอกชน ประชาชนในแหล่งมรดกวัฒนธรรมและนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นข้อมูลนำไปให้ภาครัฐวางแผนทางการท่องเที่ยว

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย ภาคเอกชนและผู้ประกอบการท่องเที่ยวจำนวน 130 คน ประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรม จำนวน 130 คน และนักท่องเที่ยวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่จำนวน 140 คน รวม 400 คน แสดงความคิดเห็นต่อระดับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมเบื้องต้น เพื่อการได้มาซึ่งข้อมูลที่ตรงประเด็นการศึกษาและถูกต้องครบถ้วน

เครื่องมือที่ใช้คือ เป็นแบบสำรวจความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว 6As ในการจัดการการท่องเที่ยวที่ดี ของ Buhalis (2000) มาจัดทำข้อมูลแบบสำรวจความคิดเห็น

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลโดยลงพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยวหรือพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการพิจารณาสภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรม ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และนำข้อมูลมาดำเนินการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากแบบสำรวจความคิดเห็น ตามมาตรวัดทัศนคติ ของ Likert Scale (สุชาติ, 2540) มีเกณฑ์การให้คะแนน 5=เห็นด้วยมากที่สุด 4=เห็นด้วยมาก 3=เห็นด้วยปานกลาง 2=เห็นด้วยน้อย 1=เห็นด้วยน้อยที่สุด และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าคะแนนตามอัตรากาชั้น เห็นด้วยน้อยที่สุด มีค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.80 เห็นด้วยน้อย มีค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81-2.60 เห็นด้วยปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61-3.40 เห็นด้วยมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41-4.20 เห็นด้วยมากที่สุด มีค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21-5.00

ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล

1. การตรวจสอบศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย

1.1 สิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (Attraction) สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ด้าน ได้แก่

1) ด้านมรดกวัฒนธรรมทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับความเป็นอาณาจักรอยุธยาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีการปกครองรวม 16 อำเภอ ซึ่งมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน แต่ส่วนใหญ่เป็นทรัพยากรเชิงประวัติศาสตร์และเกี่ยวข้องกับศาสนา โดยมีพื้นที่หลักอยู่ใน 2 อำเภอ ได้แก่ อำเภอพระนครศรีอยุธยาอำเภอ นครหลวง ประกอบด้วย 1) อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา 2) ปราสาทนครหลวง 3) หมู่บ้านชาวต่างชาติ 4) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา 5) ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา

2) ด้านมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอาณาจักรอยุธยามีศิลปการแสดงเทศกาลประเพณีความรู้ การดำเนินวิถีชีวิตและแนวปฏิบัติ ซึ่งเป็นมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้หรือเรียกว่า มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ได้รับสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน แต่บางส่วนได้เลือนหายไปสามารถพัฒนาหรือฟื้นฟูให้มีศักยภาพสร้างแรงจูงใจให้เกิดการท่องเที่ยวได้ ประกอบด้วย 1) การแสดงโขนในสมัยกรุงศรีอยุธยา 2) เพลงเรือ 3) พระราชพิธีสิบสองเดือน 4) ประเพณีกวนข้าวทิพย์ 5) ประเพณีลอยกระทง 6) ประเพณีแห่เทียนพรรษาทางน้ำ 7) ประเพณีสงกรานต์กรุงเก่า พระนครศรีอยุธยา 8) งานไหว้ครุมวยไทย 9) สาธิตพระราชพิธีคล้องช้าง 10) งานประจำปี

เพื่อฉลองความเป็นมรดกโลก 11) อาหารสมัยกรุงศรีอยุธยา 12) คนตรีไทยในอยุธยา 13) วิถีชีวิตอยุธยาขึ้นมา

1.2 การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและความสะดวกด้านการคมนาคม (Accessibility)

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดในพื้นที่ภาคกลาง มีเส้นทางหลวงผ่านหลายเส้นทางเป็นทางผ่าน การคมนาคมไปยังภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อีกทั้งที่ตั้งยังห่างจากกรุงเทพฯ เพียง 75 กิโลเมตร นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาท่องเที่ยวได้ในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งสามารถเดินทางมาได้โดยทางบก 3 ช่องทาง ประกอบด้วย

1) การเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว ใช้ถนนสายเอเชีย เป็นทางผ่านสามารถใช้เดินทางไปภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและเดินทางเข้าสู่กรุงเทพฯ ได้โดยสะดวก และถนนโรจนะเป็นถนนสายหลักที่เชื่อมต่อจากเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา สู่ถนนสายเอเชียและถนนพหลโยธิน

2) การเดินทางโดยรถโดยสารสาธารณะ โดยบริษัทขนส่งจำกัดมีบริการรถโดยสารธรรมดาและรถโดยสารปรับอากาศไปยังจังหวัดพระนครศรีอยุธยาทุกวัน วันละหลายเที่ยว โดยออกจากสถานีขนส่งหมอชิตถนนกำแพงเพชร 2 รถโดยสารปรับอากาศชั้น 1 กรุงเทพฯ-พระนครศรีอยุธยาและรถโดยสารปรับอากาศชั้น 2 กรุงเทพฯ-ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร-พระนครศรีอยุธยา นอกจากนี้ยังมีรถตู้โดยสารจากกรุงเทพฯมายังพระนครศรีอยุธยาบริเวณหมอชิตและรังสิต

3) การเดินทางโดยรถไฟ สถานีรถไฟตั้งอยู่ที่ตำบลกะมัง (ในเขตเทศบาลนครนครศรีอยุธยา) ซึ่งประชาชนสามารถใช้รถไฟเป็นพาหนะในการเดินทาง และขนส่งไปในเส้นทางสายเหนือ

สายตะวันออกเฉียงเหนือและกรุงเทพฯได้โดยสะดวก

4) การเดินทางระหว่างสถานที่ท่องเที่ยวภายในจังหวัด มีรถตู้บริการ นอกจากนี้ยังมีบริการรถสองแถววิ่งจากสถานีรถไฟไปยังตัวเมืองและจากตัวเมืองไปยังต่างอำเภอ แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์เพื่อให้บริการนักท่องเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยว

1.3 สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว (Amenities)

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวในภาพรวม ประกอบด้วย ที่พัก ร้านอาหาร ศูนย์การค้า ศูนย์ให้บริการนักท่องเที่ยวและการให้บริการห้องน้ำสาธารณะ ดังนี้

1) ด้านที่พัก ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีที่พักรวมประมาณ 149 แห่ง จำนวน 5,026 ห้อง โดยแบ่งเป็นโรงแรม 28 แห่ง จำนวน 2,988 ห้อง รีสอร์ท 30 แห่ง จำนวน 552 ห้อง เกสต์เฮาส์ 41 แห่ง จำนวน 626 ห้อง โฮมสเตย์จำนวน 26 แห่ง จำนวน 656 ห้อง และอื่นๆ อีกประมาณ 40 แห่ง โดยสถานประกอบการที่พักรับบริการหลายระดับและปัจจัยพื้นฐานตามความต้องการของนักท่องเที่ยวแตกต่างกัน ส่งผลให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ประมาณ 10,000 คนต่อคืน

2) ด้านร้านอาหาร ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีร้านอาหารจำนวนมาก ทั้งกลุ่มที่เป็นภัตตาคารในโรงแรม ร้านอาหารทั่วไป ร้านอาหารตามสั่งและร้านสะดวกซื้อ 24 ชั่วโมงในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว การบริการด้านอาหารนักท่องเที่ยวนิยมรับประทานอาหารริมแม่น้ำในพื้นที่เกาะพระนครศรีอยุธยาและพื้นที่โดยรอบ

ซึ่งเป็นลักษณะรับประทานอาหารพร้อมสัมผัสบรรยากาศริมน้ำ และส่วนใหญ่ร้านอาหารมีกิจกรรมการล่องเรือรับประทานอาหาร โดยจะเป็นการเช่าเหมาลำ สำหรับนักท่องเที่ยวมาเป็นหมู่คณะ ไม่มีบริการสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็ก โดยราคาอาหารตามร้านอาหารต่างๆ อยู่ในระดับที่นักท่องเที่ยวสามารถจ่ายได้ ทั้งนี้นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะต่างชาติมีความต้องการร้านอาหารทางการท่องเที่ยวที่มีการแสดงและให้บริการอาหารพื้นถิ่นต้นตำรับของอยุธยา

3) ด้านศูนย์การค้า มีศูนย์การค้าใกล้แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ จำนวน 4 แห่ง คือ ศูนย์การค้าอยุธยาซิตีพาร์ค เดอะสกายช้อปปิ้งเซ็นเตอร์ ห้างสรรพสินค้าบิ๊กซี และอัมพรดิพาร์ทเมนท์สโตร์ เป็นศูนย์กลางการจัดจำหน่ายสินค้าและเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางหนึ่ง มีโรงพยาบาลและสินค้าหลากหลาย ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวในการซื้อสินค้าสารพัดประโยชน์ได้อย่างครบครันและเดินทางไม่ถึง 10 กิโลเมตร จากศูนย์กลางแหล่งท่องเที่ยวเกาะพระนครศรีอยุธยา

4) ด้านศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว จัดแสดงเป็นหอนิทรรศการประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา แสดงเรื่องราวและประวัติความเป็นมาของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา วิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นตลอดจนแนะนำแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดแก่นักท่องเที่ยว และมีศูนย์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยว โดยเริ่มดำเนินการนำร่อง 3 ศูนย์ ในปี 2559 ประกอบด้วย ศูนย์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวประจำสถานีรถไฟอยุธยา ศูนย์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวประจำวัดมหาธาตุและศูนย์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวประจำวัดพระศรีสรรเพชญ์ ซึ่งยังเป็นศูนย์ชั่วคราวและยังต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5) ด้านการให้บริการห้องน้ำสาธารณะ ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนหนึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นวัดมีพระสงฆ์จำพรรษา แต่อาจจะมีปัญหาเรื่องความสะดวกอยู่บ้างเนื่องจากเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ และห้องน้ำในหลายแห่งนั้นยังเป็นห้องน้ำแบบนั่งยอง ไม่ใช่แบบนั่งราบ หรือชักโครก นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติบางคนอาจจะไม่เข้าใจวิธีการใช้ห้องน้ำในลักษณะนี้

1.4 กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจ โดยแบ่งตามรูปแบบกิจกรรม ดังนี้

1) กิจกรรมชมโบราณสถาน ในแหล่งประวัติศาสตร์ในอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาเป็นกิจกรรมหลักของการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในฐานะเมืองมรดกโลก โดยสามารถแบ่งเป็นเส้นทางท่องเที่ยวหลายเส้นทาง ตั้งแต่เส้นทางระยะ 1 วัน ไปจนถึงเส้นทางศึกษาประวัติศาสตร์ 3 วัน และเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งมรดกวัฒนธรรมในสมัยอยุธยากับจังหวัดใกล้เคียง เช่น เส้นทางประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา-วังนารายณ์ราชนิเวศจังหวัดลพบุรี เป็นต้น

2) กิจกรรมท่องเที่ยวทางน้ำ ล่องเรือชมทัศนียภาพและวิถีชีวิตความเป็นไทยริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก และรอบเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีบรรยากาศร่มรื่น สวยงามมองเห็นโบราณสถานและวัดต่างๆ จากแม่น้ำและยังสามารถขึ้นไปชมตามแหล่งท่องเที่ยวริมน้ำได้ โดยกิจกรรมล่องเรือในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มี 2 ประเภท คือ ประเภทแรกเป็นการล่องเรือรับประทานอาหารยามเย็นและชมความงดงามของริมฝั่งแม่น้ำรอบเกาะพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นเรือบรรทุกข้าวสารในอดีตหรือเรียกว่า

เรือเอี่ยมจูน เป็นพาหนะในการเดินทาง ระยะเวลาประมาณ 1-3 ชั่วโมงต่อ 1 เส้นทาง ประเภทที่สองเป็นการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตริมฝั่งแม่น้ำในเวลากลางวันถึงเวลาค่ำ ใช้เรือหางยาวเป็นพาหนะสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ประมาณ 10 คนต่อลำ

3) กิจกรรมขี่จักรยานตามเส้นทางประวัติศาสตร์ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีเส้นทางที่สามารถขี่จักรยานไปตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ได้หลายเส้นทาง และสามารถหาเช่าจักรยานได้ที่ สำนักงานตำรวจท่องเที่ยวพระนครศรีอยุธยา บริเวณด้านหน้าสถานีรถไฟ บริเวณตลาดเจ้าพรหมและตามเกสต์เฮาส์ต่างๆ ได้ในอัตราคันละประมาณ 30-70 บาทต่อวัน ทั้งนี้ยังพบว่าเส้นทางท่องเที่ยวในเขตแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ยังขาดเส้นทางจักรยานตามมาตรฐานสากล

4) กิจกรรมนั่งสามล้อชมโบราณสถาน มีบริการรถสามล้อชมโบราณสถาน มีให้เลือก 2 ประเภทสามล้อปั่น มีบริการนั่งสามล้อปั่นท่องเที่ยวบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์ในช่วงเวลากลางวันและกลางคืนแต่ในปัจจุบันสามล้อปั่นเลือนหายไปแล้ว กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าควรมีการรักษาและฟื้นฟูสามล้อปั่นเพื่อเป็นการประหยัดพลังงานเชื้อเพลิง ปัจจุบันยังคงเหลือสามล้อหน้ากบ หรือตุ๊กตุ๊ก มีบริการทั่วไปในตัวเมืองพระนครศรีอยุธยา โดยบริการนำเที่ยวโบราณสถานและรอบนอกเกาะเมือง

5) กิจกรรมนั่งรถม้า หรือรถเกวียน ในปัจจุบันรูปแบบการท่องเที่ยวนี้ไม่มีให้บริการนักท่องเที่ยวแล้ว เพราะไม่มีผู้ประกอบการดำเนินการในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา จึงควรกลับมาส่งเสริมมากขึ้น ซึ่งนับว่าเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

ที่สามารถเลือกพาหนะในการท่องเที่ยวชมรอบๆ โบราณสถาน กรุงเก่ารถม้า เป็นพาหนะย้อนยุคสมัยกรุงศรีอยุธยา ซึ่งนำมาประยุกต์ปรับเปลี่ยนต้องการให้เห็นถึงความแปลกใหม่และความสวยงามของตัวรถม้า ที่สร้างขึ้นมาเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มีรูปร่างสูงใหญ่

6) กิจกรรมนั่งช้าง บริเวณวังช้างอยุธยา แลเพนียด อยู่ตรงข้ามกับคุ้มขุนแผนในอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา มีบริการขี่ช้าง การแสดงช้าง ให้อาหารช้าง ทุกวัน และหมู่บ้านช้างอยุธยา ตำบลไผ่ลิง อำเภอพระนครศรีอยุธยา นักท่องเที่ยวยังสามารถสัมผัสชีวิตหมู่บ้านช้างเพนียดหลวง อยู่ติดกับเพนียดคล้องช้างเป็นชุมชนที่มีช้างอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปชมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของช้างได้อย่างใกล้ชิด ทั้งนี้ มีที่พักแรมแบบโฮมสเตย์เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตการเลี้ยงช้างของเพนียดคล้องช้าง การฝึกช้าง การควบคุมดูแลช้าง

1.5 สาธารณูปโภคพื้นฐานเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว (Ancillary Service)

ศักยภาพด้านสาธารณูปโภคพื้นฐานของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวไว้ดังนี้

1) ด้านการไฟฟ้า ในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีไฟฟ้าเข้าถึงร้อยละ 99.84 ของพื้นที่ ซึ่งครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวและจุดบริการนักท่องเที่ยวทั้งหมด และมีเสถียรภาพด้านการให้บริการในระดับหนึ่ง ยกเว้นการเกิดเหตุสุดวิสัยที่ทำให้ไฟฟ้าดับและนักท่องเที่ยวรวมถึงประชาชนไม่ได้รับความสะดวกบ้างเป็นครั้งคราว

2) ด้านการใช้น้ำ ในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีสำนักงานการประปาส่วนภูมิภาคในพื้นที่อำเภอพระนครศรีอยุธยาและสาขาในอำเภอ

อื่น ครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดและมี น้ำประปาบริการตลาด 24 ชั่วโมง ความสะอาด ของน้ำได้มาตรฐานและได้รับการตรวจสอบสม่ำเสมอ

3) ด้านธนาคารและการเงิน มีธนาคารพาณิชย์ โดยประมาณ จำนวน 80 แห่ง ซึ่งอยู่ในพื้นที่อำเภอ พระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางการท่องเที่ยว ประมาณ 17 แห่ง และยังมีบริการ ATM ในทุกพื้นที่ ที่สำคัญ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ แต่พบว่ายังมีอุปสรรค ทางด้านธนาคารและการเงิน กับนักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติ เนื่องจากจุดบริการแลกเปลี่ยนตรา ต่างประเทศมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับพื้นที่ ทางการท่องเที่ยว

4) ด้านการโทรคมนาคมและการประชาสัมพันธ์สำนักงานบริการโทรคมนาคม สาขาพระนครศรีอยุธยา ให้บริการโทรคมนาคม ทั้งในประเทศ และต่างประเทศและมีสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่ ครอบคลุมเครือข่ายและครอบคลุมพื้นที่สัญญาณ 3G และ 4G ทุกเครือข่ายที่ให้บริการในปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังมีระบบเสียงตามสาย/หอกระจายข่าว ของแต่ละชุมชน เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ข่าวสาร แก่ประชาชนได้ครอบคลุมเกือบทั้งพื้นที่ แต่ป้าย ให้ข้อมูลการท่องเที่ยวมีภาษาไทยเป็นหลักจึง ประสบปัญหาด้านสื่อความหมายกับชาวต่างชาติ

5) ด้านสาธารณสุข มีนโยบายการส่งเสริม สุขภาพ การควบคุมและป้องกันโรค การรักษา พยาบาลและฟื้นฟูสุขภาพ โดยในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีสถานพยาบาลทั้งรัฐและเอกชน ครอบคลุมทุกพื้นที่ของจังหวัด โดยเฉพาะในพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา และใกล้เคียง ที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากมี โรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา ขนาด 522 เตียง ซึ่งเป็นโรงพยาบาลศูนย์ขนาดใหญ่ มีโรงพยาบาล

เอกชน ประกอบด้วยโรงพยาบาลราชธานีและ โรงพยาบาลพิรเวศ มีสถานพยาบาลสาธารณสุข จำนวนหลายแห่งและที่สถานที่ขยายแผนปัจจุบัน จำนวนมาก

6) ด้านความปลอดภัย มีสถานีตำรวจภูธร ในพื้นที่ประจำอำเภอทุกอำเภอ ในเขตเกาะ พระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ มีเจ้าหน้าที่ตำรวจท่องเที่ยวคอยตรวจตราดูแล ความเรียบร้อยและป้องกันเหตุอาชญากรรม ร่วมกับเจ้าหน้าที่สายตรวจจักรยานที่เกิดจากการบูรณาการร่วมกันของ ตำรวจภูธรจังหวัด ตำรวจท่องเที่ยวและอาสาสมัคร ที่ลงพื้นที่ดูแล นักท่องเที่ยวตลอดทั้งวัน

1.6 โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป (Available Package)

พื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แม้ว่าจะ อยู่ใกล้กับกรุงเทพฯ นักท่องเที่ยวสามารถเดินทาง มาท่องเที่ยวด้วยตนเองได้ แต่ก็ยังมีการจัดการ ขายโปรแกรมการท่องเที่ยวเพื่ออำนวยความสะดวก ให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ประกอบด้วย

1) การจำหน่ายโปรแกรมท่องเที่ยว ซึ่งเป็น การจำหน่ายจากบริษัทจัดนำเที่ยว ให้บริการ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ในเส้นทางเชื่อมโยง การท่องเที่ยวจากกรุงเทพมหานคร หรือการจำหน่าย โปรแกรมท่องเที่ยวระยะสั้นจากผู้ประกอบการ รายย่อยในพื้นที่กรุงเทพฯ เช่น ถนนข้าวสาร เป็นต้น

2) การให้บริการโดยรถท่องเที่ยวโดย ขสมก. ตั้งแต่ปี 2549 จนถึงปี 2559 ที่ผ่านมานี้ทาง ขสมก. ได้ให้บริการ พาผู้โดยสารเดินทางไหว้พระ ทำบุญ 9 วัด ตลอด ทั้งปี

3) การให้บริการโปรแกรมท่องเที่ยวมารดกลับเรือ เป็นกิจกรรมที่ผสมผสานระหว่างการท่องเที่ยวทางบกและการท่องเที่ยวทางน้ำ ดำเนินการโดยบริษัทจัดนำเที่ยวต่างๆ ที่สร้างศักยภาพการแข่งขันในธุรกิจเส้นทางท่องเที่ยวระยะไกล คือกลุ่มเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยการจัดเส้นทางท่องเที่ยวในการเดินทางมาโดยรถโค้ชปรับอากาศและเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ก่อนล่องเรือกลับตามแม่น้ำเจ้าพระยาไปถึงจุดหมายที่นันทบุรี และขึ้นเรืออีกลำหนึ่งในการรับประทานอาหารจนถึงกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อสำรวจความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีศักยภาพในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.70) โดยมีความคิดเห็นรายข้อระดับมากที่สุด ได้แก่ โบราณสถานในเขตอุทยานประวัติศาสตร์ งานประจำปีเพื่อฉลองความเป็นมรดกโลก ความคิดเห็นรายข้อระดับมากที่สุด ได้แก่ ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เจ้าสามพระยา ปราสาทนครหลวง ชมวิถีชีวิตชาวอยุธยาริมน้ำ ประเพณีลอยกระทง การจำลองพระราชพิธีคล้องช้าง อาหารชาววัง อาหารพื้นบ้านแบบอยุธยา ประเพณีสงกรานต์แบบโบราณ ประเพณีแห่เทียนพรรษาทางน้ำ งานไหว้ครูมวยไทย นายขนมต้ม การจำลองพระราชพิธีแบบโบราณ การสาธิตอาชีพที่ศูนย์ศิลปาชีพบางไทรการฟื้นฟูการแสดงโขนสมัยอยุธยา

ดนตรีไทยสมัยอยุธยา (วงเครื่องสาย ปี่พาทย์มโหรี) ประเพณีกวนข้าวทิพย์ก่อนเข้าพรรษา การฟื้นฟูเพลงเรือ และความคิดเห็นรายข้อระดับปานกลาง ได้แก่ หมู่บ้านชาวต่างชาติ (โปรตุเกส ฮอลันดา ญี่ปุ่น) ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุพล (2552) พบว่า การนำมรดกวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตดั้งเดิมที่เป็นอัตลักษณ์โดดเด่นดั้งเดิมของตนเองที่ได้รับการคัดสรร สามารถนำมาจัดการรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบโฮมสเตย์ของกลุ่มชาติพันธุ์ อาจอธิบายได้ว่านักท่องเที่ยวและผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเห็นว่าความสนใจในเอกลักษณ์วัฒนธรรมที่แตกต่างจากพื้นที่ตนเอง เป็นการสร้างประสบการณ์ใหม่ๆ ในการเดินทางท่องเที่ยว

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความคิดเห็นภาพรวมว่ามีศักยภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.70) โดยมีความคิดเห็นรายข้อระดับมากที่สุด ได้แก่ การเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว และความคิดเห็นรายข้อระดับมากที่สุด ได้แก่ การเดินทางโดยรถไฟ การเดินทางโดยรถตุ๊กตุ๊กสามล้อในจังหวัดการเดินทางโดยรถยนต์สาธารณะ การเดินทางโดยรถประจำทาง บริษัท ขนส่ง จำกัด การเดินทางโดยรถยนต์สองแถวในจังหวัดตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ นิศา (2554) ได้กล่าวว่า การคมนาคมขนส่ง ยิ่งก้าวหน้าและวิธีการขนส่งมีการพัฒนาด้านเทคโนโลยี ซึ่งเทคโนโลยีมีส่วนในการส่งเสริมให้เกิดการเดินทางเพิ่มมากขึ้น ทำให้นักท่องเที่ยวได้ท่องเที่ยวมากขึ้นและใช้เวลาน้อยลง สามารถเดินทางท่องเที่ยวระยะไกลได้มากขึ้น จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นผลมากจากการคมนาคมขนส่งที่พัฒนาก้าวไกล เนื่องจากในปัจจุบันเทคโนโลยีขนส่งมีความหลากหลาย

นักท่องเที่ยวและผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จึงเห็นความสำคัญของความสะดวกและการประหยัดเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความคิดเห็นภาพรวมว่ามีศักยภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.70) โดยมีความคิดเห็นรายข้อระดับมาก ได้แก่ ที่พักในแหล่งท่องเที่ยว (โรงแรม เกสต์เฮาส์ โฮมสเตย์) แหล่งซื้อสินค้า ประเภท ศูนย์การค้า ร้านอาหารในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวการบริการห้องน้ำสาธารณะตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของ จามร (2553) พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกเป็นปัจจัยพื้นฐานที่แหล่งท่องเที่ยวทุกแห่งต้องมีไว้บริการนักท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความสะดวกสบายในการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอจะทำให้นักท่องเที่ยวสนใจเดินทางไปท่องเที่ยวดียิ่งขึ้น ทั้งนี้อาจเห็นได้จาก สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ให้ความสำคัญกับร้านค้าและสาธารณูปโภคมากขึ้น เพื่อเพิ่มความความสะดวกสบายให้กับนักท่องเที่ยวและเพิ่มศักยภาพภาพของพื้นที่สู่การแข่งขันทางการท่องเที่ยว

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความคิดเห็นภาพรวมว่ามีศักยภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.66) โดยมีความคิดเห็นรายข้อระดับมากที่สุด ได้แก่ กิจกรรมขับรถส่วนตัวไหว้พระชมโบราณสถาน กิจกรรมท่องเที่ยวทางน้ำ ล่องเรือชมวิถีชีวิต ความคิดเห็นรายข้อระดับมาก ได้แก่ กิจกรรมขี่จักรยานตามเส้นทางประวัติศาสตร์ กิจกรรมนั่งช้างชมโบราณสถาน กิจกรรมนั่งสามล้อตุ๊กตุ๊กชมโบราณสถาน

กิจกรรมนั่งสามล้อปั่นชมโบราณสถาน กิจกรรมนั่งรถม้าชมโบราณสถาน ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วลีษฐา (2554) พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมีความต้องการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว เพราะเป็นสิ่งดึงดูดใจในการไปท่องเที่ยวนั้นๆ และมีผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว อาจเป็นเพราะว่าการเดินทางท่องเที่ยวนั้น นักท่องเที่ยวต้องการสัมผัสและมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านั้น เพื่อให้เกิดความใกล้ชิดและประสบการณ์ที่แปลกใหม่

ด้านสาธารณูปโภคพื้นฐานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความคิดเห็นภาพรวมว่ามีศักยภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.78) โดยมีความคิดเห็นรายข้อระดับมาก ได้แก่ สัญญาณมือถือ ไฟฟ้า น้ำประปา ด้านการเงิน (ธนาคาร ATM การแลกเปลี่ยนเงิน) ป้ายประชาสัมพันธ์ (ป้ายบอกทางให้ข้อมูล) ความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว สาธารณสุข เสียตามสายในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับ วรณา (2546) ที่กล่าวว่า สาธารณูปโภค นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ และธุรกิจการท่องเที่ยวดำเนินต่อไปได้ การท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น น้ำ ไฟฟ้า โทรคมนาคม สาธารณสุข รวมถึงความปลอดภัย ดังนั้น ควรต้องพิจารณาถึงความเหมาะสม ความมีคุณภาพมาตรฐานของ สาธารณูปโภคเพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ เนื่องจากปัจจัยพื้นฐานในระบบสาธารณูปโภค มักจะเป็นสิ่งแรกที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวยังสถานที่แห่งนั้น จึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน

ให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอ ด้านโปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูปในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความคิดเห็นภาพรวมว่ามีศักยภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.72) โดยมีความคิดเห็นรายข้อระดับมาก ได้แก่ โปรแกรมท่องเที่ยวพื้นฐาน โปรแกรมท่องเที่ยวมารดกลับเรือ (กรุงเทพ – อยุธยา) โครงการบริการรถท่องเที่ยวโดย ชมรมก. ซึ่งสอดคล้องกับ เบนญูญาดา (2550) ได้กล่าวไว้ว่า โปรแกรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจควรประกอบด้วยสถานที่ท่องเที่ยวที่มีภาพลักษณ์ดี มีความสวยงามและจะเป็นการจูงใจให้นักท่องเที่ยวสนใจเลือกใช้บริการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น และแหล่งท่องเที่ยวควรมีความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยว โดยมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการอย่างเพียงพอ นอกจากนี้บริษัทนำเที่ยวควรจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวให้มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวมากที่สุด อาจอธิบายเพิ่มเติมได้ว่า นักท่องเที่ยวต้องการความสะดวกสบายในการเดินทางท่องเที่ยว โดยต้องการผู้มีความรู้หรือผู้ประกอบการให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวก โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวในสถานที่นั้นเป็นครั้งแรก

สรุป

จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีแหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมที่มีศักยภาพ ประกอบด้วย 1) ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (Attraction) ได้แก่ ประเภทมรดกวัฒนธรรมมีพื้นที่โดดเด่นทางประวัติศาสตร์ 2 อำเภอจาก 16 อำเภอ ประเภทมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม มีศิลปะการแสดงเทศกาล ประเพณี ความรู้ วิถีชีวิตและแนวปฏิบัติ

ในที่มีแบบแผนมาจากสมัยกรุงศรีอยุธยาที่สามารถพัฒนาและฟื้นฟูขึ้นมาใหม่ และประเภทสินค้าของที่ระลึกทางการท่องเที่ยว มีความหลากหลาย โดยต้องส่งเสริมความรู้ด้านการตลาดและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้กับผู้ประกอบการ 2) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและความสะดวกด้านการคมนาคม (Accessibility) สามารถเดินทางมาได้โดยทางบก 4 ช่องทาง ได้แก่ การเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว การเดินทางโดยรถโดยสารสาธารณะ การเดินทางโดยรถไฟ และการเดินทางภายในจังหวัดโดยรถประจำทางและรถรับจ้าง แต่ไม่มีรถประจำทางให้บริการนักท่องเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยว 3) สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว (Amenities) ได้แก่ ที่พักสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ 10,000 คนต่อคืนและยังมี ร้านอาหาร ศูนย์การค้า ศูนย์ให้บริการนักท่องเที่ยวและการให้บริการห้องน้ำสาธารณะ ครอบคลุมทุกพื้นที่ 4) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) ได้แก่ กิจกรรมชมโบราณสถานกิจกรรมท่องเที่ยวทางน้ำ กิจกรรมขี่จักรยานตามเส้นทางประวัติศาสตร์ กิจกรรมนั่งสามล้อเครื่องชมโบราณสถาน และกิจกรรมนั่งช้าง โดยยังพบว่าควรพัฒนาเส้นทางจักรยานให้เป็นไปตามมาตรฐานและฟื้นฟูกิจกรรมนั่งรถม้าและนั่งสามล้อปั่นเพื่อประหยัดพลังงาน เชื้อเพลิง 5) สาธารณูปโภคพื้นฐานเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว (Ancillary Service) ได้แก่ ด้านการไฟฟ้า ด้านการใช้น้ำ ด้านสาธารณสุข และด้านความปลอดภัยเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว ด้านธนาคารและการเงิน มีจุดให้บริการแลกเงินตราต่างประเทศไม่ทั่วถึง ด้านการโทรคมนาคมและการประชาสัมพันธ์ประสบปัญหาการใช้ป้ายสื่อความหมายทางการท่องเที่ยวจากการใช้ภาษาไทยเป็นหลัก 6. โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป

(Available Package) ได้แก่ การจำหน่ายโปรแกรมการท่องเที่ยว การให้บริการโดยรถท่องเที่ยวโดยชมก. และการให้บริการโปรแกรมท่องเที่ยวสามารถกลับเรือ สามารถให้บริการนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติได้

ด้วยศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน สามารถนำศักยภาพดังกล่าวนี้มากำหนดแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในส่วนที่รับผิดชอบ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและสร้างการบูรณาการทุกภาคส่วนให้เกิดความยั่งยืน โดยเฉพาะการนำผลจากการศึกษาวิจัยนี้ไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวควรนำศักยภาพด้านต่างๆ มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยเปิดโอกาสให้ภาครัฐที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยวทางอ้อม ภาคเอกชนหรือผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนทางการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการบูรณาการที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป เนื่องจากศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว เป็นการศึกษาข้อมูลบริบทพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาการท่องเที่ยวจึงเห็นควรดำเนินการวิจัย

เกี่ยวกับกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยนำผลการวิจัยนี้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการทำการศึกษาวิจัย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของผลการวิจัยขั้นตอนแรกในการทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก (การจัดการการท่องเที่ยว) โดยได้รับทุนอุดหนุนการทำวิทยานิพนธ์ สำหรับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา ประจำปี 2559 และทุนสนับสนุนการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยทั้งสองแห่ง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัย รวมถึงผู้ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์จนการศึกษาวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยความเรียบร้อย

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. 2559. สถิตินักท่องเที่ยว. แหล่งที่มา: <http://www.tourism.go.th/home/details/11/221/24246>, 4 มิถุนายน 2559.
- กรมศิลปากร. 2521. กฎหมายตราสามดวง. ห้างหุ้นส่วนจำกัดอุดมศึกษา (แผนกการพิมพ์), กรุงเทพฯ.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2554. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559. สหมิตรพรีนติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, กรุงเทพฯ.

- จามร วังศรีแก้ว. 2553. แนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตา ชัชกุล. 2554. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 3. วี.พรีน (1991), กรุงเทพฯ.
- เบญญาดา ฉัตรไชยาฤกษ์. 2550. การปรับโปรแกรมการท่องเที่ยวในภาคเหนือของประเทศไทยสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ผู้จัดการออนไลน์. 2556. **ท่องเที่ยวไทยแรงไถ่รายได้ติดอันดับ 5 ของโลก.** แหล่งที่มา: <http://www.manager.co.th/Travel/ViewNews.aspx?NewsID=9560000076593>, 2 เมษายน 2558.
- วรรณาวงศ์วานิช. 2546. **ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว.** พิมพ์ครั้งที่ 2. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- วลัยฐา เปี่ยมสกุล. 2554. การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2540. **เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์.** พิมพ์ครั้งที่ 4. เพ็ญฟ้าพรีนติ้ง, กรุงเทพฯ.
- สุพล ชัยทร. 2552. การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบโฮมสเตย์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียงและลาวโซ่ง. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Buhalis, D. 2000. Marketing the competitive destination of the future. **Tourism Management** 21(1): 50-51.
- Walker, J.R. 2010. **Introduction to Hospitality Management (3rd ed.).** Peason, United States of America.